

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่องการรับรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานที่ผู้วิจัยมีข้อมูลต่าง ๆ ที่เห็นว่าเป็นประโยชน์พอที่จะนำเสนอเพื่อช่วยให้เกิดแนวความคิดและเป็นวิถีทางที่จะนำไปสู่ การวิจัยได้กว้างขวางและลึกซึ้งยิ่งขึ้นเพื่อจะได้ผลในการนำไปใช้เป็นแนวทางในด้านการฝึกอบรม ปลูกฝังคุณสมบัตื คุณค่า ค่านิยมที่ดีแก่นักเรียนทหารตำรวจต่อไปในอนาคต

เอกสารและงานวิจัยในประเทศไทย

สาโรช บัวศรี (2527: 23) ได้ศึกษาเรื่องค่านิยมและให้ความหมายของคำว่า "ค่านิยม" และให้แนวความคิดว่า ควรเริ่มต้นพิจารณาเรื่องสำคัญ 2 ประการ คือ "สภาพและการกระทำ" (condition & action) และสิ่งที่มีคุณสมบัตืตรงกันข้ามกันเป็นคู่ ๆ (Dichotomy) เช่น สภาพที่เป็นที่พึงประสงค์และสภาพที่ไม่พึงประสงค์ สภาพที่พึงประสงค์จะเป็นสภาพที่เรียกว่าค่านิยมที่ดี การกระทำบางประการ เช่น การขยันหมั่นเพียร การให้ทาน การมีความกตัญญู เป็นค่านิยมที่ดี การกระทำเช่นนี้จึงเรียกได้ว่าเป็น "Action" ดังนั้นจุดนี้เองจึงพอจะเห็นได้ว่า ค่านิยมเป็นทั้งสภาพและการกระทำซึ่งแท้ที่จริงแล้วทั้งสองอย่างนี้มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดแทบจะแยกกันไม่ออก กล่าวคือ สภาพในใจของคนเราย่อมกระตุ้นให้ทำการต่าง ๆ ลงไปตามนัยของสภาพนั้น ๆ ฉะนั้นหากพิจารณาเรื่องค่านิยมแล้วคงจะต้องพิจารณาทั้งทางด้านกรกระทำ และด้านสภาพด้วยจึงจะสมบูรณ์ ส่วนสิ่งที่ตรงกันข้ามเป็นคู่ ๆ กัน (Dichotomy) เช่น ความจน-ความร่ำรวย ความทุกข์-ความสุข ความเท็จ-ความจริง สิ่งที่เป็นคู่ ๆ กันนี้อาจจะสรุปลงได้ว่า สิ่งที่กำลังเป็นอยู่ฝ่ายหนึ่ง (what-is) และสิ่งที่ควรจะเป็น อีกฝ่ายหนึ่ง (what ought-to-be) บางทีก็เรียกว่า "Is-Ought Dichotomy" ดังตัวอย่างเช่น ปัจจุบันมีการทุจริตเบียดเบียนซึ่งกันและกันแล้ว เรื่องที่ควรจะเป็นมาก ๆ คือ การสุจริตและมีเมตตาปราณี เป็นต้น ฉะนั้นสิ่งที่เราเชื่อว่า มีคุณค่าก็คือที่

เรียกว่า ค่านิยมนั่นเอง ยกตัวอย่างอ้างถึงพระพุทธองค์ได้ทรงเห็นการเกิด แก่ เจ็บ ตาย เป็นทุกข์ การหลุดพ้นสิ่งเหล่านี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับนิพพานอันเป็นค่านิยมสูงสุด (Summum Bonum) ดังนั้นพอจะกล่าวได้ว่า เรื่อง Dichotomy เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับค่านิยม เป็นอย่างยิ่ง และจะเป็นสิ่งที่กระตุ้นให้คนเราได้รำลึกถึงเรื่องค่านิยมประเภทศีล และประเภทธรรม ได้เป็นอย่างดี ฉะนั้นในการศึกษาเรื่องค่านิยมไม่ว่าด้านใด ๆ ก็ตามจึงสมควรอย่างยิ่งที่จะคำนึงถึงจุดนี้และนำไปสู่การพิจารณาด้วย

งานวิจัยที่เกี่ยวกับค่านิยมของคนไทยเริ่มในปี พ.ศ. 2501 โดย E. A. Schuler และ Vibul Thamavit เรื่อง "A Study of opinions, Attitudes and values held by a random sample of students in Colleges and Universities, Thailand, 1958 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจภาวะค่านิยมของนิสิตนักศึกษาไทยในแง่ของความเชื่อ (ประสาร มาลากุล, 2523: 23)

ประสาร มาลากุล ฯ ได้สรุปประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับเรื่องค่านิยมไว้ดังต่อไปนี้

1. ค่านิยม และความคาดหวังเป็นตัวแปรสำคัญในการกำหนดควบคุมและทำนายพฤติกรรมของมนุษย์ ทั้งอาจใช้เป็นเครื่องบ่งชี้ (Indicator) ถึงภาวะการคงตัว (consistency) หรือแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงในสังคมได้

2. ค่านิยมและความคาดหวังของบุคคลที่มีลักษณะสัมพันธ์ (Relative) คือขึ้นอยู่กับองค์ประกอบทางด้านตัวบุคคล (การรับรู้ ความคิด ความเข้าใจ ความรู้สึก ความต้องการ การประเมินค่า ฯลฯ) และด้านสภาพแวดล้อม สภาพความเป็นจริง ความจำเป็น ปัญหาการติดต่อสื่อสาร การรับซึมซาบทางวัฒนธรรม

3. ค่านิยมและความคาดหวังของบุคคลมีลักษณะที่ทั้งคงตัวและผันแปรได้ตามสภาพขององค์ประกอบทั้ง 2 ด้าน ดังกล่าว นอกจากนั้นยังแสดงความแตกต่างกันได้ตามตัวแปรที่เกี่ยวข้องโดยตรง คือ เพศ ระดับการศึกษา ภูมิฐานะ และสถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัว (Socio-economic status)

4. ค่านิยมในเรื่องที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน มักจับกลุ่มเกี่ยวโยงกันอยู่ (Inter-related) ซึ่งอาจวิเคราะห์จำแนกเป็นกลุ่มหรือเป็นรูปแบบที่ชัดเจนได้

5. ค่านิยมและความคาดหวังของบุคคลย่อมมีลักษณะที่สอดคล้องกัน โดยอาจแตกต่างกันในแง่ของระดับ เพราะค่านิยมเกี่ยวข้องกับการวางเป้าหมายระดับอุดมคติหรือสิ่งที่พึงปรารถนา ส่วนความคาดหวังใกล้เคียงกับการวิเคราะห์ คาดคะเน ความเป็นไปได้ หรือความสำเร็จในการปฏิบัติจริงมากกว่า

6. ค่านิยมและความคาดหวังของบุคคล สามารถเป็นที่สังเกตวัดและวิเคราะห์ได้ด้วยวิธีการเชิงวิทยาศาสตร์ โดยการวัดการแสดงความต้องการ การเลือกและระดับความมาก-น้อย ของการให้ความสำคัญในลักษณะดังกล่าว ระดับการแสดงออกหรือน้ำหนักของการให้ความสำคัญ (Intensity) จะปรากฏชัดเจขึ้น เมื่อบุคคลได้มีอิสระเต็มที่ในการเลือกและให้ข้อมูล

7. การให้ค่านิยมของบุคคลอาจตรวจสอบได้โดยใช้เกณฑ์พิจารณาในแง่ของวิธีการเลือก และวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับค่านิยมนั้น ๆ

เมื่อปี พ.ศ. 2517 ภัทรา นิคมานนท์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่อการถือศีลห้า ความรู้สึกรับผิดชอบ วินัยในตนเอง ความเกรงใจและสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน" การศึกษาเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึกรับผิดชอบ วินัยในตนเอง ความเกรงใจ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทัศนคติต่อการถือศีลห้า โดยศึกษากับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษา ปกศ. ปีที่ 1, 2 ในวิทยาลัยครูบุรีรัมย์ จำนวน 336 คน เป็นชาย 219 คน หญิง 117 คน ใช้แบบทดสอบทัศนคติเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล ผลของการศึกษาพบว่า ความรู้สึกรับผิดชอบมีการสัมพันธ์ทางบวกกับทัศนคติต่อการถือศีลห้าทุกข้อในเพศชาย ส่วนในเพศหญิงพบว่ามีความสัมพันธ์ทางบวกกับทัศนคติต่อการถือศีลข้อ 4 (เว้นการกล่าวเท็จ) เพียงข้อเดียว

ในปีเดียวกันนี้ กรุณา กิจขยัน ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความสัมพันธ์ระหว่างการมีวินัยแห่งตน ความเชื่ออำนาจภายใน ภายนอกตน และคุณธรรมแห่งพลเมืองดี" โดยตั้งวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความมีวินัยแห่งตน ความเชื่ออำนาจภายใน ภายนอกตนกับคุณธรรมแห่งพลเมืองดี ผลของการศึกษาพบว่า ความมีวินัยแห่งตนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความเชื่ออำนาจภายในของตนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และในด้านการศึกษา อิทธิพลของตัวแปรทางสังคม คือ เพศของนักเรียน อาชีพของผู้ปกครองที่มีต่อคุณธรรม

แห่งพลเมืองดี ผลของการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ผู้ปกครองมีอาชีพต่างกัน มีคุณธรรมแห่งพลเมืองดี ไม่แตกต่างกัน แต่มีความเชื่ออำนาจภายใน-ภายนอกคน และมีวินัยแห่งตนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

บัญชา แก้วส่อง (2522) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง "การเปรียบเทียบพัฒนาการทางจริยธรรมของเด็กวัยรุ่นในสังคมเมืองกับชนบท ที่มีต่อระบบการเลี้ยงดูและแบบการคิดแตกต่างกัน" ผลการวิจัยปรากฏว่า มีความแตกต่างกันในพัฒนาการทางจริยธรรมของเด็กวัยรุ่น (13 - 18 ปี) ที่มีการอบรมเลี้ยงดูและระดับอายุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และไม่มี ความแตกต่างในพัฒนาการทางจริยธรรมของเด็กวัยรุ่นที่มีความแตกต่างกันในด้านการคิด อาชีพของบิดามารดา ระดับการศึกษาของบิดา มารดา สภาพถิ่นที่อยู่และเพศ

เรื่องการมีวินัยนั้น วารินทร์ ม่วงสุวรรณ (2517) ได้แสดงผลงานการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูลูกแบบให้ความรัก และแบบควบคุม ความเอื้อเฟื้อ และวินัยทางสังคม จากบทคัดย่อของวารินทร์ ม่วงสุวรรณ ได้สรุปไว้ในผลการวิจัยพบว่า นักศึกษา ปก.ศ. กลุ่มที่ได้รับความรักมากมีวินัยทางสังคม และวินัยทางสังคมบางด้านมากกว่า กลุ่มที่ได้รับความรักน้อย กลุ่มที่ถูกควบคุมน้อย มีวินัยทางสังคมทุกด้าน มากกว่ากลุ่มที่ถูกควบคุมมากและเมื่อพิจารณาการให้ความรัก และการควบคุมร่วมกัน พบว่ากลุ่มที่ได้รับความรักมาก ถูกควบคุมน้อย มีวินัยทางสังคมมากกว่ากลุ่มที่ได้รับความรักน้อยถูกควบคุมมาก เมื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างการให้ความรัก และวินัยทางสังคม พบว่า กลุ่มลูกคนเล็กเท่า่นั้นมีความสัมพันธ์เป็นบวก กับวินัยทางสังคมหลายด้าน และเมื่อเปรียบเทียบด้านความแตกต่างระหว่างถิ่นที่อยู่กรุงเทพมหานครกับต่างจังหวัด ไม่มีความแตกต่างกัน

พ.ศ. 2521 ลิขิต กาญจนภรณ์ และคณะ ทำวิจัยเรื่อง "จุดมุ่งหวังในอนาคตของเยาวชนไทย" ใช้กลุ่มตัวอย่างนักเรียน จำนวน 4,487 คน ในช่วงอายุ 13-15 ปี และ 16-18 ปี จาก 7 จังหวัดภาคการศึกษา โดยให้เขียนบรรยายถึงจุดมุ่งหวังในอนาคตของตน ผลการวิจัยสรุปได้ว่ามีเยาวชนประมาณ ร้อยละ 50 สามารถคิดได้ถึงจุดมุ่งหวังในอนาคต โดยไม่มีความแตกต่างระหว่างเพศ ระหว่างช่วงอายุหรือระหว่างภูมิภาค

พ.ศ. 2526 ลำควน เกษตรสุนทร ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ทัศนคติทางจริยธรรมของนิสิตนักศึกษาระดับอุดมศึกษาจังหวัดสงขลา"

จากผลงานวิจัยของลำควน เกษตรสุนทร (ลำควน เกษตรสุนทร, 2526: 192) ซึ่งได้สุ่มตัวอย่างจากนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษา 8 สถาบัน คือ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒสงขลา วิทยาลัยครูสงขลา วิทยาลัยพยาบาลสงขลา วิทยาลัยอาชีวศึกษาสงขลา วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษาสงขลา วิทยาลัยเกษตรกรรมสงขลา และวิทยาลัยเทคนิคหาดใหญ่ การวิจัยเพื่อเปรียบเทียบหาความสัมพันธ์ และหาระดับทัศนคติทางจริยธรรม 10 ประการ ของนักศึกษาในสถาบันดังกล่าวสรุปผลดังนี้

1. นิสิตนักศึกษาแต่ละสถาบัน มีทัศนคติทางจริยธรรมด้านต่าง ๆ แตกต่างกัน คือมีความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์สุจริต ความมีระเบียบวินัย ความยุติธรรม ความเสียสละ ความรักชาติ ความเมตตากรุณา และความสามัคคี โดยที่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนความมีเหตุผล พบว่า นิสิตนักศึกษาแต่ละสถาบัน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สำหรับด้านความเคารพต่อกฎหมายบ้านเมือง พบว่า นิสิตนักศึกษาแต่ละสถาบันไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2. ทัศนคติทางจริยธรรมแต่ละด้านของนักศึกษา ทั้ง 8 สถาบัน มีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ยกเว้นทัศนคติทางจริยธรรมระหว่างด้านความรับผิดชอบต่อความซื่อสัตย์สุจริต และความมีเหตุผลกับความสามัคคีพบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3. นิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา จังหวัดสงขลา มีทัศนคติทางจริยธรรมด้านความเคารพ ต่อกฎหมายบ้านเมือง และความสามัคคีสูงกว่า นิสิตนักศึกษาชาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 ตามลำดับ ส่วนด้านอื่นพบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

4. ทัศนคติทางจริยธรรมระหว่างด้านความรับผิดชอบต่อความซื่อสัตย์สุจริต ภายในกลุ่มแต่ละกลุ่มต่อไปนี้คือ นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒสงขลา นักศึกษาวิทยาลัยครู

สงขลา นักศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษาสงขลา นักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา
สงขลา นักศึกษาวิทยาลัยเกษตรกรรมสงขลา นักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคหาดใหญ่ นิสิตนัก
ศึกษาระดับอนุปริญาหรือเทียบเท่า นิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี นิสิตนักศึกษาระดับปริญญาโท
และนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาเอก ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

นอกจากนี้ผลงานการวิจัยของเน็อน กลิ่นรัตน์ (เน็อน กลิ่นรัตน์ 2525: 3)
ได้สรุปไว้มีสาระสำคัญว่า

1. ในระบบค่านิยมของอาจารย์ ค่านิยมส่วนบุคคลและค่านิยมสัมพันธภาพถูกจัด
เป็นค่านิยมที่มีระดับความสำคัญสูง ได้แก่ ความสุขในชีวิตครอบครัว ความสำเร็จในชีวิต
และความภาคภูมิใจในตัวเอง เป็นค่านิยม 3 อันดับแรกของค่านิยมจุดหมายปลายทางชีวิต
ความรับผิดชอบ การเป็นตัวของตัวเองและความซื่อสัตย์ เป็นค่านิยม 3 อันดับแรกของค่านิยม
วิถีปฏิบัติ สำหรับกรรมการนักศึกษา ค่านิยมส่วนสังคมและค่านิยมความสามารถถูกจัดเป็น
ค่านิยมที่มีความสำคัญสูง ได้แก่ โลกที่มีสันติสุข ความมั่นคงของประเทศ และความสำเร็จ
ในชีวิต เป็นค่านิยม 3 อันดับแรกของค่านิยมจุดหมายปลายทางชีวิต การเป็นตัวของตัวเอง
ความรับผิดชอบ และความซื่อสัตย์เป็นค่านิยม 3 อันดับแรกของค่านิยมวิถีปฏิบัติ นอกจากนี้
นักศึกษานักหนึ่งได้ให้ความสำคัญต่อค่านิยมส่วนบุคคลมากกว่า ค่านิยมส่วนสังคม โดยมีความ
สำเร็จในชีวิต ความสุขในชีวิตครอบครัว และความมั่นคงของประเทศ เป็นค่านิยม 3 อันดับ
แรกของค่านิยมจุดหมายปลายทางชีวิต สำหรับค่านิยมวิถีปฏิบัติให้ความสำคัญค่านิยมสัมพันธภาพ
มากกว่า ค่านิยมความสามารถ โดยมีการเป็นตัวของตัวเอง ความกตัญญูรู้คุณ และความ
รับผิดชอบ เป็นค่านิยม 3 อันดับแรก

ผลการวิจัยได้พบความแตกต่างของระบบค่านิยม ระหว่าง 3 กลุ่ม สนับสนุนสมมุติ
ฐานของการวิจัย

2. ค่านิยมที่ขัดแย้งกัน ระหว่างอาจารย์และนักศึกษาคือ ค่านิยมที่อาจารย์ให้ความสำคัญ
สำคัญสูงกว่า ได้แก่ การมีชีวิตที่สบายพอควร ความเป็นปราชญ์เป็นผู้รู้ดี ความสุขในชีวิตครอบ
ครัว ค่านิยมที่นักศึกษาให้ความสำคัญสูงกว่าคือ ความรักอิสระเสรี โลกที่มีสันติสุข ค่านิยม
ที่นำมากล่าวไว้นี้ เฉพาะค่านิยมที่อยู่ในความสำคัญระดับสูงเท่านั้น นอกเหนือจากนี้ยังมีค่านิยม
ที่ขัดแย้งกัน ระหว่างอาจารย์และนักศึกษา

3. ระบบค่านิยมของนักศึกษาที่มีภูมิหลังต่างกันเพียง 8 ค่านิยม จาก 43 ค่านิยม และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างอาชีพที่แตกต่าง พบว่า กลุ่มบุตรข้าราชการให้ความสำคัญในค่านิยมความกตัญญูสูงกว่ากลุ่มอื่น ๆ และไม่พบความแตกต่างในระบบค่านิยม เมื่อเปรียบเทียบระหว่างอาชีพที่แตกต่าง พบว่า กลุ่มบุตรข้าราชการให้ความสำคัญในค่านิยมความกตัญญูสูงกว่ากลุ่มอื่น ๆ และไม่พบความแตกต่างในระบบค่านิยม เมื่อเปรียบเทียบระหว่างภูมิสำเนาเดิม

ปี 2522 วิวรรณ อามระดิษ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นเกี่ยวกับค่านิยมทางจริยธรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับค่านิยมทางจริยธรรมของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตกรุงเทพมหานคร ในเรื่องความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์สุจริต ความมีระเบียบวินัย ความเสียสละ การประหยัดและออมทรัพย์ และการเคารพผู้อาวุโส และได้เปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นเกี่ยวกับค่านิยมทางจริยธรรมของนักเรียนกับองค์ประกอบต่าง ๆ คือฐานะทางเศรษฐกิจ พื้นฐานการศึกษา ลักษณะอาชีพ การอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครอง ผลของการวิจัยพบว่า นักเรียนชายหญิง ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับค่านิยมทางจริยธรรม ระหว่างนักศึกษาชายและหญิงในโรงเรียนรัฐบาล โรงเรียนราษฎร์ โรงเรียนสาธิต พบว่า นักเรียนชายและหญิงมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันและพบว่า นักเรียนที่บิดามารดามีฐานะทางเศรษฐกิจ การศึกษา อาชีพ ที่อยู่อาศัย ลักษณะการเลี้ยงดูบุตร แตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับค่านิยมทางจริยธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากผลงานวิจัยในอดีตที่ผ่านมา ได้มีการวิจัยเกี่ยวกับค่านิยมเรื่องของชีวิตในครอบครัว ความสำเร็จ ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ ความกตัญญูรู้คุณ ความเป็นตัวของตัวเอง การเปรียบเทียบค่านิยมระหว่างนักศึกษาชายและหญิง และเรื่องสำรวจเกี่ยวกับทัศนคติอื่น ๆ แต่ยังไม่เห็นผู้ใดได้ทำการวิจัยเรื่องค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการ ของนักเรียนทหารตำรวจทั้งสิ้นเหล่า จึงทำให้ผู้วิจัยมีความตั้งใจและมุ่งมั่นที่จะทำการวิจัยเรื่อง "การรับรู้เกี่ยวกับค่านิยมพื้นฐานของนักเรียนทหารตำรวจ" ในครั้งนี้

จากการที่ได้ศึกษาหลักสูตรการสอน แผนบทเรียนวิชาจริยศาสตร์ นับแต่เมื่อเริ่มต้นศึกษาวิชานี้ของนักเรียนนายร้อย นักเรียนนายเรือ นักเรียนนายเรืออากาศ และนักเรียนนายร้อยตำรวจ วิชานี้เป็นวิชาบังคับ นักเรียนทุกคนต้องเรียนทุกคน (แผนบทเรียนวิชาสังคมศาสตร์ของโรงเรียนรวมเหล่า 2526: 1-111) ซึ่งเป็นพื้นฐานที่จะปลูกฝังแก่นักเรียนทหาร-ตำรวจในอนาคต ปรากฏว่า การสอนวิชาจริยศาสตร์ ซึ่งเป็นเนื้อหาวิชาที่กำหนดให้คณาจารย์ทำการสอนนั้น เน้นหนักในด้านของความหมาย หลักการตัดสินใจที่ดี ความซื่อสัตย์ที่ใกล้เคียงที่นักเรียนทหารตำรวจควรจะมี ประโยชน์ของการศึกษาจริยศาสตร์บางคนได้อ้างถึงภาคีต่าง ๆ ในทิโตนประเทศที่กล่าวถึงเรื่องของจริยธรรมอันมีวัตถุประสงค์มุ่งที่ความประพฤติ (Conduct) และพฤติกรรม (behavior) พฤติกรรมทางศีลธรรม (Moral behavior) เปรียบเทียบกับพฤติกรรมทางอศีลธรรม (Amoral behavior) ซึ่งจะส่งผลตอบสนองในทางตรงกันข้ามทีเดียว นอกจากนี้ในเนื้อหาของวิชาที่สอนยังมีเรื่องมโนธรรม (Conscience) ความสำนึกในมาตรการความประพฤติดี ส่วนเรื่องสำคัญและนำสังเกตคือ แผนบทเรียน (Lesson Plan) เน้นเรื่องประโยชน์ของการศึกษาจริยศาสตร์ที่ผู้ได้รับการปลูกฝังแล้วจะได้รับผลตอบแทนล้วนเพิ่มพร้อมด้วยคุณานุประโยชน์ คือ

1. ได้ทราบว่ อะไรดี อะไรชั่ว อะไรถูก อะไรผิด อะไรควรไม่ควร จะควบคุมตนเองได้อย่างไร จึงจะทำให้ตนเองมีคุณค่าแห่งความเป็นคน ซึ่งประการนี้ตรงกับหลักการอุดมศึกษาวางเป้าหมายของการจัดการศึกษาแก่เยาวชน เพื่อพัฒนาความเป็นคน (Manhood) ตามที่ วิจิตร ศรีส้าน ได้กล่าวไว้ในหลักการอุดมศึกษา (2518: 11)
2. สังคมจะมีแต่ความสงบ ไม่วุ่นวาย คนมีความเห็นแก่ตัวน้อยลง มีความเมตตา กรุณาต่อกัน มีความจริงใจต่อกัน มิตรไว้วางใจมิตร ผู้น้อยไว้วางใจผู้ใหญ่ จะให้ความเป็นธรรมแก่คน ผู้ใหญ่ไว้วางใจผู้น้อยว่าจะไม่ทรยศ พ่อค้าซื่อสัตย์ต่อลูกค้า เมื่อต่างคนต่างไว้วางใจกันและกันเช่นนี้แล้ว สังคมก็จะมีแต่ความสงบสุข
3. การแก้ปัญหาต่าง ๆ ไม่ว่าปัญหาใดก็ตามจะมีรากฐานมาจากความรู้ความคืดอันถูกต้อง เรื่องเหล่านี้จริยศาสตร์ช่วยให้เกิดความเที่ยงธรรมอันถูกต้องและเหมาะสมได้ดี

4. จริยศาสตร์เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศอย่างมาก เพราะว่าการพัฒนาใด ๆ ก็ตาม จะต้องพัฒนาที่จิตใจคนเสียก่อน

จะเห็นได้ว่า จริยศาสตร์มีความสำคัญและมีความสัมพันธ์กับเรื่องของจริยธรรม และค่านิยมที่ถูกต้อง อันจะต้องปลูกฝังให้มีในคนของนักเรียนทหารตำรวจเป็นอย่างยิ่ง นอกจากจริยศาสตร์แล้ว ยังมีการสอนเรื่องศีลระดับต่าง ๆ เรื่องจิต เรื่องศาสนาและลัทธิต่าง ๆ พิธีกรรมต่าง ๆ เช่นการจัดงานพิธีมงคล และอวมงคล งานด้านศาสนพิธี วัฒนธรรม แต่สิ่งเหล่านี้จะถือว่ามีความสำคัญเป็นรองจากเรื่องของจริยธรรม คุณธรรม และค่านิยมที่ดีงามที่จำเป็นจะต้องปลูกฝังแก่บุคคลทั้งปวง ด้วยมีเป้าหมายเพื่อให้บุคคล เยาวชน ประพฤติปฏิบัติชอบ อันเป็นหัวใจของการพัฒนาคนให้เป็นคนดี มีคุณภาพที่ถูกหล่อหลอมแล้วจากสถาบันทหารตำรวจทั้งสิ้นเหล่านี้

เอกสารและงานวิจัยในต่างประเทศ

ในต่างประเทศได้มีผู้สนใจและศึกษาเกี่ยวกับค่านิยมด้านต่าง ๆ อย่างค่อนข้างจะกว้างขวาง จะเห็นได้จากโครงการศึกษาค่านิยมซึ่งตั้งเป็นโครงการ : Project Echo เมื่อปี ค.ศ. 1969 โดยที่ R. P. Barthol และ R. de Mille ริเริ่มศึกษาค้นคว้า โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างจากประชากร 5 ประเทศ คือ สหรัฐอเมริกา ฟิลิปปินส์ ติมูรา และประเทศไทย เป็นนักศึกษา จำนวน 91 คน จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดให้คำตอบแก่คำถาม เป็นชุดว่าอะไรควรทำมากที่สุด และอะไรที่อยากทำมากที่สุด ผลปรากฏว่า สิ่งซึ่งควรทำมากที่สุดคือ การช่วยเหลือผู้อื่น การยึดหลักปฏิบัติตามหลักศาสนาและประเพณีการศึกษาหาความรู้ตามลำดับ สิ่งซึ่งอยากจะทำมากที่สุดคือ ทำให้ใจให้สบายไม่เคร่งเครียด การศึกษาหาความรู้ และการช่วยเหลือผู้อื่นเป็นลำดับสุดท้าย โดยมีความแตกต่างระหว่างเพศในสิ่งที่ควรทำและไม่ควรทำ

ครั้นปี ค.ศ. 1971 แอนเดรน (Andrain 1971: 48) ได้ศึกษาและให้ความคิดเห็นว่า ความสำนึกในคุณธรรมของพลเมืองจะสูงขึ้นเมื่อเด็กเริ่มเข้าสู่ระดับมัธยมศึกษา ความรู้ที่เด็กได้รับมักจะมาจากเนื้อหาวิชาต่าง ๆ คำสนทนาระหว่างบุคคลในครอบครัวของตน จากสื่อมวลชนต่าง ๆ รอบตัวเขา ซึ่งให้ความรู้ หักสนคคค่านิยมและแรงจูงใจซึ่งมีอิทธิพลพอสมควร

อี สเปรงเกอร์ (E. Spranger) นักปราชญ์ชาวเยอรมัน (อ้างในประสาร มาลากุล 2523: 18) ได้ศึกษาและจำแนกลักษณะค่านิยมที่สำคัญของมนุษย์ว่ามีอยู่ 6 ประเภท (Types of Man 1928) ได้แก่ ค่านิยมทางทฤษฎีหรือวิชาการ ค่านิยมทางเศรษฐกิจ ค่านิยมทางสุนทรียภาพ ค่านิยมทางสังคม ค่านิยมทางการเมือง ค่านิยมทางศาสนา ทฤษฎีของสเปรงเกอร์ ได้เป็นพื้นฐานในการสร้างค่านิยมชุดแรก คือ Study of Values (Allport, Version, Lindzey, 1951) ซึ่งได้ใช้เป็นเครื่องมือที่นำมาใช้กันมากที่สุดในการศึกษาเรื่องค่านิยมของมนุษย์ นอกจากนี้ ออลพอร์ต (Allport 1961: 396-397) ได้ศึกษาเรื่องการรับรู้ของบุคคลและความเข้าใจบุคคลอื่นในกระบวนการรับรู้ของบุคคลคือ กระบวนการซึ่งมนุษย์เรารู้จักคิดเกี่ยวกับผู้อื่นถึงคุณลักษณะ สภาพ สภาวะการณ์ภายในของบุคคลอื่นรอบข้าง การมองในแง่นี้ เป็นการมองถึงค่านิยมพื้นฐานของบุคคลด้วยว่าคืออะไร เพราะว่าการมองมี 2 อย่าง คือ ประการแรก ตัวเขารับรู้สิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเองว่าเขาคิด หรือทำอะไร กับผู้อื่นมองดูตัวเขาว่า เขาเป็นใคร เช่นไร งานวิจัยนี้จึงเป็นเรื่องการมองในประการแรก คือมองดูตัวเอง (Self perception) มองอย่างไร้ตัวเองซึ่งตรงข้ามกับมองระหว่าง หรือท่ามกลางผู้อื่น (Inter subjectivity) สิ่งที่จะมีผลกระทบ ซึ่งออลพอร์ต กล่าวว่า อาจเกิดขึ้นได้จึงขึ้นอยู่กับ

1. บุคลิกภาพตนเอง คือลักษณะการตอบสนองต่อแบบสอบถาม หรือแบบสำรวจ คือเมื่อขณะที่ผู้ตอบแบบสำรวจ เขารู้สึกกลัวหรือกลัว และเรื่องที่เป็นเรื่องเกี่ยวกับคุณธรรมด้วย ผู้ตอบจะต้องบอกว่า เขาปฏิบัติอะไร หรือไม่ปฏิบัติอะไร หรือตอบโดยใช้สติปัญญา หรือตอบอย่างมีความสุข ซึ่งสิ่งเหล่านี้คือ ความเป็นปรนัยของข้อมูลที่ถูกวิจัยได้รับ
2. สิ่งที่ยังเกิดขึ้นหลาย ๆ อย่างพร้อมกัน (concomitant) คือลักษณะผู้ตอบจะตอบอะไรดี ถ้าเขาเลือกตอบเขาจะเลือกข้อที่เห็นว่า สมควรตอบ
3. สิ่งเร้าต่าง ๆ ที่เขาได้รับขณะทำการตอบ เป็นการรับรู้และสนองตอบ เช่น ผู้แจกแบบสอบถามยิ้มต่อเขา เขาก็จะยิ้มตอบ เป็นต้น
4. สิ่งที่มากระทบ (proximal cues) การรับรู้ของเขาอาจถูกบิดเบือนไปบ้าง ถ้ามีสิ่งหนึ่งสิ่งใดมากระทบ

5. การตอบในการรับรู้ เป็นกระบวนการทางปัญญา (Cognitive process) ผู้ตอบแบบสำรวจในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนทหาร-ตำรวจ อาจเลือกตอบค่าสูงสุดหมดคือ 5 แต่ถ้าเขาตอบก่อน เขาอาจเลือกหรือลดลงทั้งนี้เป็นเรื่อง Cognitive style ของแต่ละคน ที่มีความแตกต่างกันระหว่างบุคคล มนุษย์เรามักมีแนวทางสายกลาง (Middle Tendency) ในการเลือกตอบแบบสำรวจเสมอ คือไม่เลือกข้อที่เห็นว่า เป็นเครื่องแสดง ค่านิยมสูงสุดจนเกินไป มักจะลดลงบ้าง และถ้าต่ำมากเขาจะเพิ่มขึ้นเล็กน้อย

นอกจากนี้ เซียร์ส (Sears, 1965: 164 - 165) ได้ศึกษาเรื่อง คุณภาพ ค่านิยม และเรื่องค่านิยมที่มีแรงเสริม กับเรื่องการตอบสนองอันเป็นเป้าหมาย (Goal-directed response) โดยกล่าวว่า เป็นประเภทของพฤติกรรม และผลอันนำมาเป็นประสบการณ์ของแต่ละบุคคลว่า เขาจะตอบสนองอย่างไร ซึ่งบางครั้งก็ไม่มี ความหมาย แต่ประการใด และบางทีมีเหตุการณ์ที่มาจูงใจ ผลักดัน เร้าใจ มากบ้างน้อยบ้าง ค่านิยม เป็นสิ่งที่มนุษย์เราสะสมไว้เป็นเวลานาน จนกว่าจะมีแรงเสริมเข้ามาเกี่ยวข้อง จึงปรากฏ ในรูปของพฤติกรรม ความแตกต่างระหว่างบุคคลนั้นทำให้บุคคลเลือกกระทำตามเหตุผลของตน เวลามีสแรงเสริมจึงเกิดพฤติกรรมขึ้น ทั้งพฤติกรรมหลัก และพฤติกรรมย่อย (dyactic, monatic) เซียร์ส ได้ชี้ว่า บุคคลจะเลือกปฏิบัติตามลำดับก่อนหลัง ขึ้นอยู่กับแรงเสริม แต่ละประการ เช่นเดียวกัน

ส่วนงานวิจัยในต่างประเทศที่เป็นเรื่องล่าสุด คือโครงการวิจัยที่ใช้ชื่อว่า "The Freshmen, 1979" โดย J. G. Bachaman และ L. D. Johnson (1979) แห่งสถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยมิชิแกน สหรัฐอเมริกา โครงการนี้เก็บข้อมูลจากกลุ่ม ตัวอย่างเยาวชนอเมริกัน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 17,000 คน ทั่วประเทศ ตั้งแต่ ค.ศ. 1975 เป็นต้นมา ในเรื่องค่านิยมเกี่ยวกับเป้าหมายในชีวิต (Life Goals) ความมุ่งหวังในการทำงาน ค่านิยมต่อทรัพย์สิน ซึ่งผลปรากฏว่าเยาวชนให้ความสำคัญมากที่สุดคือ การมีชีวิตแต่งงานและมีครอบครัวที่ดี และมีความหมาย ส่วนลักษณะ ที่มีผู้แสดงค่านิยมในระดับน้อยคือ การทำประโยชน์ให้สังคม การมีเงินมาก และการเป็นผู้นำในชุมชน สำหรับคุณค่าของงานอาชีพนั้นสำคัญที่สุด คือ งานที่น่าสนใจและไม่ใช้ความสามารถที่ เป็นประโยชน์ต่อสังคม และการได้รับสถานะ ชื่อเสียงได้รับความสำคัญน้อย

เช่นเดียวกับในเรื่องนี้ ส่วนงานที่ยากทำนั้น ที่สำคัญที่สุดคือ งานที่ทำให้ความเป็นอิสระเป็นตัวของตัวเองได้มาก ถูกควบคุมจากผู้อื่นน้อย และไม่ชอบทำงานประเภททหารหรือตำรวจ นอกจากนั้น ผู้วิจัยได้สรุปแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงในช่วงเวลา 4 ปี ของโครงการนี้ เกี่ยวกับค่านิยมในเรื่องของเงิน ตำแหน่งสถานะ ลักษณะและสภาพของการทำงาน กฎหมายและระเบียบ โดยที่เยาวชนได้แสดงความไม่พอใจในสภาพอาชญากรรม ความรุนแรง ความไม่เป็นระเบียบ ในปัจจุบัน และคาดคะเนว่าจะมีปัญหาในอนาคตมากขึ้นเรื่อย ๆ และให้ความสำคัญเพิ่มขึ้นต่อการรักษากฎหมายและระเบียบทั้งในระดับประเทศ และต่างประเทศ

ผลของการวิจัยที่เกี่ยวข้อง และมีความสำคัญอีกโครงการหนึ่งคืองานของ Jon C. Dalton และคณะ (NASPA, 1982: 14) ได้ทำการวิจัยและรายงานเป็นบทความตีพิมพ์เผยแพร่ ซึ่งชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาจริยธรรม และค่านิยมซึ่งมีความสำคัญต่อนักศึกษาเป็นอันมาก ซึ่งสถาบันการศึกษาปัจจุบัน ให้ความสนใจน้อยมาก ตามความเป็นจริงแล้ว ปัญหาที่เกิดขึ้นในหมู่นักศึกษา มีหลายประการ เช่นนักศึกษาติดสุรา และยาเสพติด นักวิจัยกลุ่มนี้ได้สรุปว่า ค่านิยมที่ควรปลูกฝังให้มีในตัวนักศึกษาคือ ความมีวินัย ความซื่อสัตย์ การมีเหตุผล การช่วยเหลือผู้อื่น ความรับผิดชอบต่อตนเองต้องมีมากที่สุด นอกจากนี้ได้วิจารณ์ไว้ว่า ควรเน้นเรื่อง การปลูกฝังค่านิยมแก่เยาวชนตั้งแต่เมื่อเข้าศึกษาในสถาบันทุกระดับ และในการวิจัยเรื่องค่านิยม อันมีผลนำไปสู่การประพฤติปฏิบัติทางด้านจริยธรรม จะช่วยให้ทราบและแก้ปัญหาได้ทันทั่วทั้ง ดังที่ Shaffer & Martinson (1966) กล่าวไว้ในหลักเบื้องต้นในการดำเนินกิจกรรมนิสิตนักศึกษาว่า งานบริหารนิสิตนักศึกษาต้องมุ่งป้องกัน และเสริมสร้างคุณลักษณะในทางบวก มากกว่าเป็นการแก้ไข เป็นการกระตุ้นให้นักศึกษาทั้งหลายสามารถปรับตัวเองได้ เพื่อให้บรรลุยังเป้าหมายนั้น ๆ

ในที่สุด กลุ่มนักวิจัยได้สรุปว่า ควรสำรวจปัญหาจริยธรรม ค่านิยมในรูปของการวิจัย ปลูกค่านิยมทางจริยธรรมโดยอาศัยหลักแห่งกรรม (การกระทำ) และค่านิยมทางการเมือง สังคม และประชาธิปไตย

จากงานเอกสารและงานวิจัยทั้งในประเทศไทย และต่างประเทศที่ทำการวิจัยเรื่องเกี่ยวกับค่านิยมด้านต่าง ๆ ดังกล่าวมาแล้ว พอที่จะใช้เป็นหลักฐานอ้างอิงเพื่อสนับสนุนแนวทาง

ในการประกอบการค้นคว้าวิจัยเรื่อง การรับรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานของนักเรียน นายร้อย นักเรียนนายเรือ นักเรียนนายเรืออากาศ และนักเรียนนายร้อยตำรวจ ในครั้งนี้ต่อไป เพื่อให้ได้ผลที่จะเป็นวิถีทางแห่งความคิด และตรรกะที่สามารถข่งชี้ หรือพยากรณ์ ได้บ้างว่านักเรียนทหารตำรวจทั้งหลายเมื่อมีการรับรู้แล้ว มีแนวโน้มที่จะปฏิบัติต่อไปหรือไม่ เพียงใด และควรจะได้มีการปลูกฝังคุณธรรม และค่านิยมประการอื่น ๆ นอกเหนือจาก 5 ประการนี้ เพื่อเสริมสร้างให้ประชากร ทหารตำรวจทั้งหลายมีคุณธรรม มีค่านิยมที่ถูกต้อง และปฏิบัติแต่สิ่งที่ดีก่อให้เกิดประโยชน์ และ สร้างสรรค์แก่ส่วนรวม อันหมายถึงประเทศชาติต่อไปในอนาคต.

ศูนย์วิทยพัทธยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย